

Міністерство освіти і науки України
Національний педагогічний університет ім. М.П.Драгоманова

“ЗАТВЕРДЖЕНО”
Декан факультету
педагогіки та психології
Олефіренко Т.О.

“ _____ ” _____ 20__ року

РОБОЧА ПРОГРАМА
вибіркової навчальної дисципліни

Методологія і методи наукових досліджень

освітнього ступеня магістр

галузі знань 01 «Педагогічна освіта»

спеціальності 012 Дошкільна освіта

Шифр за навчальним планом СВ 02

Київ – 2020 р.

Робоча програма розроблена на підставі навчальної програми «Методологія і методи наукових досліджень» затвердженої на засіданні Вченої ради НПУ імені М.П. Драгоманова «_» 20 року, протокол №

Розробники: Цветкова Г.Г., доктор педагогічних наук, доцент завідувач кафедри педагогіки і психології дошкільної освіти

Затверджено на засіданні кафедри педагогіки і психології дошкільної освіти та дитячої творчості
“29” серпня 2020 року протокол № 1

Завідувач кафедри

Цветкова Г.Г.

I. Опис навчальної дисципліни СВ 02
Методологія і методи наукових досліджень

Загальні характеристики дисципліни	Навчальне навантаження з дисципліни		Методи навчання і форми контролю
Галузь знань: 01 освіта	Кількість кредитів ЄКТС – 3		<p>Методи навчання: словесні – лекція, пояснення, бесіда; практичні – виконання практичних завдань, розробка схем, таблиць; самостійне вивчення теоретичного матеріалу, конспектування джерел та їх аналіз, розробка структурно-логічних схем, таблиць.</p> <p><i>Методи та форми дистанційного навчання:</i> система Moodle НПУ імені М.П. Драгоманова https://moodle.npu.edu.ua/course/view.php?id=2403; інтернет-конференція Coogle Meet.</p>
Спеціальність: 012 дошкільна освіта	Загальна кількість годин - 90		
Освітній ступінь: магістр	Денна		
	Заочна		
	Лекції		
	12	4	
	Семінарські (практичні) заняття		
Статус дисципліни: вибіркова	14	4	
	Лабораторні заняття:		
Рік вивчення дисципліни за навчальним планом: 1-ий	4	-	
	Індивідуальна робота:		
Семестр: II-ий (денна); II, III-ий (заочна)	-	-	
	Самостійна робота:		
Тижневе навантаження: - аудиторне – 5 год ; - самостійна робота – 10 год.	60	82	
	Співвідношення аудиторних годин і годин СРС:		
Мова навчання - українська	1 /3	1/10	
Передумови навчання: основи наукових досліджень			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної становить:
для денної форми навчання - 30:60

Навчальна програма вивчення дисципліни “Методологія і методи наукових досліджень” складена відповідно до освітньо-професійних програм підготовки магістрів:

Професійна діяльність вимагає від фахівців вмінь вирішувати принципово нові завдання, у тій чи іншій формі проводити дослідження і творчо використовувати досягнення науки та вдосконалювати свою кваліфікацію. Зміст дисципліни сприяє посиленню методологічної спрямованості навчального процесу у ВНЗ, формуванню наукового світогляду у магістрів, що є однією з умов підвищення якості їх підготовки. Це істотно наближує дисципліну до практичної сторони навчального і наукового процесу.

Предметом вивчення дисципліни «Методологія і методи наукових досліджень» є система науково-дослідних і навчально-дослідних досліджень, виконаних у стінах вищої школи, з урахуванням різноманітних видів виконуваних робіт – від курсової роботи до кандидатської дисертації, підготовки наукових статей, відповідно до сучасного рівня розвитку економічної науки, а також з урахуванням можливостей комп’ютерної обробки наукової інформації.

Міждисциплінарні зв’язки: «Методологія і методи наукових досліджень» має тісні зв’язки з методологією педагогіки, дисциплінами психологічного циклу, філософією освіти, загальною педагогікою, акмеологією, аксіологією, історією педагогіки, педагогічною майстерністю, методами математично статистики.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Методологія і методи наукових досліджень» є:

- Систематизувати, закріпити та поглибити теоретичні та практичні знання та вміння з відповідних галузей педагогічної теорії та практики, формувати навички застосування цих знань під час вирішення конкретних науково-педагогічних завдань.
- Розвивати навички самостійної науково-дослідної роботи і оволодіння методами наукових досліджень.
- Сприяти набуттю досвіду аналізу отриманих результатів досліджень, формулювання нових висновків і положень та їх прилюдного захисту.

Основні результати навчання і компетентності згідно з вимогами освітньо-професійної програми:

№	Результати навчання	Компетентності
1.	<p><i>Знати</i> основні положення методології науково-педагогічного дослідження, методологічні характеристики наукового дослідження в педагогіці, логіку і структуру наукового дослідження, систему методів дослідження та методику їх застосування.</p> <p><i>Вміти</i> визначити тему, мету і завдання наукового дослідження; визначити предмет, об’єкт наукового дослідження, його гіпотезу; визначити логіку науково-педагогічного дослідження відповідно до провідних методологічних характеристик педагогічного дослідження; працювати із науково-педагогічною та довідковою літературою, робити відповідні</p>	<p><i>Здатність</i> до формування потреб у знаннях, навичках, розвитку сталих інтересів до різноманітних видів професійної діяльності; <i>здатність</i> шляхом самостійного навчання освоїти нові науково-педагогічні теорії, використовуючи здобуті знання; <i>здатність</i> до креативного, гнучкого мислення, яке дозволяє зрозуміти та розв’язати педагогічні проблеми та задачі, зберігаючи при цьому критичне ставлення до сталих наукових компетенцій у галузі</p>

	записи та анотації; робити опис першоджерел і скласти бібліографічну довідку; скласти список використаних джерел; вибирати необхідні методи науково-педагогічного дослідження виходячи із завдань конкретного дослідження.	дошкільної освіти;
2.	<p><i>Знати</i> характеристики методологічного забезпечення перетворень у галузі педагогіки з урахуванням вимог сьогодення, особливості проведення експериментальної роботи</p> <p><i>Вміти</i> відповідно до мети і завдань дослідження визначити методи наукового пошуку; визначити і підготувати експериментальну базу дослідження; підготувати необхідний для проведення експерименту комплект матеріалів, які забезпечать його ефективність; застосовувати в процесі аналізу методи математичної статистики та обробки матеріалів; написати статтю за вивченими матеріалами; підготувати наукову доповідь, прилюдно її захистити, вибирати необхідні методи науково-педагогічного дослідження виходячи із завдань конкретного дослідження;</p>	<p><i>Здатність</i> до наукового аналізу та синтезу на основі логічних аргументів та перевірених фактів; <i>здатність</i> приймати управлінські рішення у галузі дошкільної та вищої освіти; <i>готовність</i> до організації дослідно-експериментальної та дослідницької роботи у сфері освіти та представляти її результати передусім у публікаціях; <i>здатність</i> до подолання професійних криз і професійної деформації.</p>
3	<p><i>Знати</i> сучасні інформаційно-комунікативні, проектні технології, методи математичної статистики, методи володіння аудиторією.</p> <p><i>Вміти</i> на науковій основі організувати свою діяльність, володіти комп'ютерними методами аналізу та обробки інформації та використовувати ці результати у професійній діяльності; здійснювати проєктивну діяльність на основі наукового підходу, будувати та використовувати прогностичні моделі для опису результатів кількісного та якісного аналізу педагогічних явищ та процесів; проводити бібліографічну роботу із залученням сучасних інформаційних технологій; обробляти отримані результати, аналізувати їх, оптимально використовувати методи математичної статистики; аналізувати результати науково-педагогічного дослідження, формулювати висновки і положення; мати навички написання і оформлення наукової праці, досвід прилюдного захисту результатів своєї наукової роботи</p>	<p><i>Здатність</i> магістранта до пошуку, обробки й використання інформації, інтерпретації для адресата; <i>здатність</i> в умовах розвитку науки та змінюваної соціальної практики до перегляду власних позицій, вибору нових форм та методів роботи; володіння організаційно-діяльнісними вміннями, необхідними для самоаналізу, розвитку своїх творчих здібностей і підвищення кваліфікації у галузі дошкільної та вищої освіти; <i>готовність</i> використовувати ІКТ для вироблення в студентів навичок критичного мислення, надавати підтримку безперервному розумовому процесу, створювати для студентів та колег суспільство знань, засноване на принципах інновації, безперервного навчання, що збагачується засобами ІКТ; <i>готовність</i> до ведення документації вищого навчального закладу на електронних носіях; <i>здатність</i></p>

	вільно орієнтуватися у стрімкому потоці наукової інформації, вести особистий науковий пошук; формулювати педагогічно-наукову задачу, для її вирішення використовувати потрібну інформацію та методологію для досягнення обґрунтованого висновку
--	---

II. Тематичний план дисципліни

На вивчення навчальної програми відводиться 3 кредити ЄКТС 90 годин.

1. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма						Заочна форма						
	усьо го	у тому числі					усьо го	у тому числі					
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
Модуль 1													
Змістовий модуль 1.													
Тема 1. Наука як система знань. Методологія педагогічної науки: предмет, завдання, сфери реалізації	12	2	2	2		6							
Тема 2. Принципи організації наукового дослідження. Дослідницькі підходи в науково-педагогічних дослідженнях.	8	-	2			6							
Тема 3. Методологічні характеристики наукового дослідження в педагогіці	10	2	2			6							
Тема 4. Нормативно-правова база організації науково-дослідної роботи в Україні	6	-				6							
Тема 5. Педагогічні бази Інтернет	6					6							
Усього годин за модулем 1	42	4	6			30							
Модуль 2													
Змістовний модуль 2.													
Тема 1. Методи науково-	10	2	2			6							

педагогічного дослідження												
Тема 2. Методи обробки експериментальних даних в науково-педагогічних дослідженнях	12	2	2	2		6						
Тема 3. Сучасні вимоги до магістерської роботи.	10	2	2			6						
Тема 4. Етика педагога-дослідника	10	2	2			6						
Тема 5. Організація експериментального майданчика в закладах освіти	6	-	-			6						
Разом за змістовим модулем 2	48	8	8			30						
РАЗОМ	90	12	14	4		60						

IV. Зміст дисципліни

№ з/п	4.1. Назва модулів, тем та їх зміст	К-сть годин	
		Всього	в т. ч. лекцій
1.	ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1. МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ	42	12
1.1.	Тема 1. 1. Наука як система знань. Методологія педагогічної науки: предмет, завдання, сфери реалізації.	6	2
	Наука як система знань. Буденне і наукове знання та досвід. Історичні етапи розвитку науки. Історичний вимір розвитку науки в Україні. Організаційна структура наукових досліджень в Україні. Поняття “методологія”, “методологія педагогічного дослідження”. Рівні методології. Види науково-педагогічних досліджень		
1.2.	Історичний вимір розвитку науки в Україні. Організаційна структура наукових досліджень в Україні. Основні етапи розвитку науки в Україні. Роль Києво-Могилянської академії у становленні та розвитку науки в Україні. Провідні напрямки розвитку науки в Україні у XVII – XIX ст. Українська наука кінця XIX – початку XX ст. Наука України у XX ст., провідні наукові центри України. Структура наукових закладів України		
	Нормативно-правова база організації науково-дослідної роботи в Україні. Законодавча база розвитку наукових досліджень в Україні.		

	<p>Права та обов'язки наукового працівника. <i>Рекомендовані інформаційні джерела:</i> <i>Основні: 2-7</i> <i>Допоміжні: 79;10</i></p> <p>Тема 1.2. Принципи організації наукового дослідження. Дослідницькі підходи в науково-педагогічних дослідженнях. Основні принципи організації науково-педагогічного дослідження: діяльнісного підходу, особистісного підходу, цілісного вивчення педагогічного явища чи процесу, комплексного використання методів дослідження, об'єктивності, історизму та ін. Дослідницький підхід. Основні дослідницькі підходи у науково-педагогічних дослідженнях (системний, синергетичний, діяльнісний, культурологічний, особистісно орієнтований, аксіологічний, антропологічний та ін.).</p> <p>Роль особистості науковця у проведенні дослідження. Особистісний фактор у науковому дослідженні. Вимоги до науковця. Методологічна культура сучасного дослідника. <i>Рекомендовані інформаційні джерела:</i> <i>Основні: 7-10</i> <i>Допоміжні: 14, інтернет-ресурси</i></p> <p>Тема 1.3. Методологічні характеристики наукового дослідження в педагогіці. Основні характеристики педагогічного дослідження: проблема, тема, актуальність, об'єкт дослідження, предмет, мета, завдання, гіпотеза, наукова новизна, практичне значення. Основні етапи педагогічного дослідження. <i>Рекомендовані інформаційні джерела:</i> <i>Основні: 2-9</i> <i>Допоміжні: 15</i></p> <p>Тема 4. Нормативно-правова база організації науково-дослідної роботи в Україні Закон України «Про вищу освіту». Роль академічної культури в системі вищої освіти. Принципи, визначені у «Керівництві для інституційних Кодексів етики в галузі вищої освіти» (2012) Сутність поняття академічної доброчесності (Academic integrity), її ключових вартості. Найпоширеніші форми прояву академічного шахрайства.</p> <p>Тема 5. Педагогічні бази Інтернет Пошук літератури за проблемою дослідження здійснюється за електронними каталогами провідних бібліотек України та Росії. Сайти бібліотек:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Національна бібліотека України імені В.Вернадського – http://www.nbuv.gov.ua. ➤ Національна парламентська бібліотека України – http://nplu.kiev.ua/ ➤ Публічна бібліотека імені Лесі Українки – http://luc1.lukl.kiev.ua ➤ Державна наукова педагогічна бібліотека ім. К.Ушинського (м. Москва) – http://www.gnpbu.ru/ <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела:</i> <i>Основні: 30-34.</i></p>	8	2
	<p>Тема 4. Нормативно-правова база організації науково-дослідної роботи в Україні Закон України «Про вищу освіту». Роль академічної культури в системі вищої освіти. Принципи, визначені у «Керівництві для інституційних Кодексів етики в галузі вищої освіти» (2012) Сутність поняття академічної доброчесності (Academic integrity), її ключових вартості. Найпоширеніші форми прояву академічного шахрайства.</p> <p>Тема 5. Педагогічні бази Інтернет Пошук літератури за проблемою дослідження здійснюється за електронними каталогами провідних бібліотек України та Росії. Сайти бібліотек:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Національна бібліотека України імені В.Вернадського – http://www.nbuv.gov.ua. ➤ Національна парламентська бібліотека України – http://nplu.kiev.ua/ ➤ Публічна бібліотека імені Лесі Українки – http://luc1.lukl.kiev.ua ➤ Державна наукова педагогічна бібліотека ім. К.Ушинського (м. Москва) – http://www.gnpbu.ru/ <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела:</i> <i>Основні: 30-34.</i></p>	6	6

	<i>Допоміжні: 17</i>		
2. 2.1.	<p align="center">ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2. МЕТОДИ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ</p> <p>Тема 2.1. Методи науково-педагогічного дослідження. Поняття про методи дослідження в педагогіці. Класифікація методів педагогічного дослідження. Принципи вибору методів науково-педагогічного дослідження. Загальнонаукові методи (аналіз та синтез, дедукція та індукція, класифікація, абстрагування, ідеалізація та ін.). Соціально-психологічні та соціологічні методи дослідження. Теоретичні методи в педагогічному дослідженні. Аналіз літератури за проблемою. Технологія контент-аналізу. Метод теоретичного моделювання. Емпіричні методи наукового педагогічного дослідження. Спостереження. Види спостереження як методу педагогічного дослідження. Позиції дослідника у спостереженні. Лонгітюдне, ретроспективне спостереження. Форми фіксації результатів спостереження. Методи опитування в педагогіці. Бесіда. Анкетування (види, вимоги). Інтерв'ю. Тестування як метод наукового педагогічного дослідження. Педагогічний експеримент. Типологія педагогічних експериментів</p> <p>Педагогічна прогностика. Прогностичні методи в педагогічних дослідженнях. Категоріальний апарат педагогічної прогностики. Методи педагогічної прогностики.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела:</i> <i>Основні: 1, 20</i></p> <p><i>Допоміжні: інтернет-ресурси</i></p>	48 10	 2
2.2.	<p>Тема 2.2. Методи обробки експериментальних даних в науково-педагогічних дослідженнях. Педагогічне вимірювання та оцінка результатів в педагогічних дослідженнях. Статистичні методи в педагогіці. Метод реєстрації. Метод рангової оцінки. Шкалування. Види шкал. Середні величини показників експериментального дослідження у педагогіці. Медіана. Мода. Дисперсія. Методи математичної статистики. t-критерій Стьюдента. Кореляційний аналіз. Факторний аналіз. Способи презентації експериментального матеріалу педагогічного дослідження. Таблиця. Графік. Діаграма. Рекомендації щодо використання конкретних методів математичної статистики в педагогічних дослідженнях.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела:</i> <i>Основні: 1</i></p> <p><i>Допоміжні: інтернет-ресурси</i></p>	12	2

	<p>Тема 2.3. Сучасні вимоги до магістерської роботи. Магістерська робота як кваліфікаційна робота. Магістерська робота як самостійна науково-дослідницька робота, яка виконує кваліфікаційну функцію, тобто готується з метою публічного захисту і отримання академічного ступеня магістра. Основне завдання її автора – продемонструвати рівень своєї наукової кваліфікації, уміння самостійно вести науковий пошук і вирішувати конкретні наукові завдання. Зміст кваліфікаційної роботи магістра. Стилїстика наукового тексту Мова та стиль викладу матеріалу в тексті магістерської роботи. Наявність орфографічних та граматичних помилок, стилістичних огріхів знижує цінність будь-якого наукового документа, яке б значення він не мав для науки і практики. Лексичний склад науково-педагогічного стилю розрізняють: 1) термінологічну лексику, 2) загальнонаукову лексику, 3) слова-організатори наукової думки.</p>	10	2
	<p>Тема 2.4. Етика педагога-дослідника Культура особистості дослідника. Етична поведінка в науці. Права та обов'язки дослідника. Поняття авторського права. Зміст та види авторського права. <u>Спецзнак</u> охорони авторського права, який вміщується на кожному примірнику твору і складається з трьох частин. <u>Майнові права авторів</u>. Закон надає автору чи іншій особі, що має авторське право, виключне право дозволяти або забороняти. Поняття академічного плагіату та його різновиди <i>Рекомендовані інформаційні джерела:</i> <i>Основні: 8</i> <i>Допоміжні: інтернет-ресурси</i></p>	10	2

4.2. Плани семінарських, практичних, лабораторних занять.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1. МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Семінарське заняття 1.1. (виконується після вивчення теми 1.1. Змістовного модулю 1)

Тема. Наука як система знань. Методологія педагогічної науки: предмет, завдання, сфери реалізації

Мета: скласти цілісне уявлення про роль науки у розвитку суспільства, про основні етапи розвитку науки у світі та в Україні, про особливості класичного, неklasичного та посткласичного періодів розвитку науки, розкрити специфіку методології педагогічних досліджень відповідно до феномену педагогіки та педагогічної науки, розкрити ключові поняття: методологія, методологія педагогіки, специфіку основних видів науково-педагогічного дослідження

Ключові слова: знання, досвід, наука, функції науки, наукове знання, класична наука, неklasична наука, постнеklasична наука, науковець, методологія, методологія педагогіки, рівень методології, вид наукового дослідження.

Основні питання

1. Наука як система знань. Буденне і наукове знання та досвід.
2. Поняття “методологія”, “методологія педагогічного дослідження”.
3. Рівні методології у науково-педагогічних дослідженнях.
4. Види науково-педагогічних досліджень.

Рекомендовані інформаційні джерела:

Основні: 1; 2; 3;

Допоміжні: 9;10.

Семінарське заняття 1.2 (виконується після вивчення теми 1.2 Змістовного модулю 1)

Тема. Принципи організації наукового дослідження. Дослідницькі підходи в науково-педагогічних дослідженнях

Мета: скласти цілісне уявлення про принципи організації науково-педагогічного дослідження, визначити специфіку поняття „дослідницький підхід в науково-педагогічному дослідженні”, розкрити специфіку провідних дослідницьких підходів у педагогіці, обґрунтувати роль особистості науковці у науково-педагогічній роботі.

Ключові слова: принцип організації педагогічного дослідження, дослідницький підхід, система, системний підхід, синергетика, синергетичний підхід, культурологічний підхід, особистісно орієнтований підхід, діяльнісний підхід, науковець.

Основні питання

1. Принципи організації наукового педагогічного дослідження.
2. Дослідницький підхід. Основні дослідницькі підходи у науково-педагогічних дослідженнях.

Рекомендовані інформаційні джерела:

Основні: 5; 6; 7;

Допоміжні: 13;14;15.

Семінарське заняття 1.3 та 1.4. (виконується після вивчення теми 1.3 Змістовного модулю 1)

Тема. Методологічні характеристики наукового дослідження в педагогіці

Мета: розкрити систему методологічних характеристик науково-педагогічного дослідження, скласти цілісне уявлення про кожну з них, створити підґрунтя для розробки методологічного та методичного апарату власного магістерського дослідження, визначити основні етапи науково-педагогічного дослідження.

Ключові слова: педагогічне дослідження, проблема дослідження, тема дослідження, актуальність дослідження, об’єкт дослідження, предмет, мета, завдання, гіпотеза дослідження, види гіпотези, верифікація, наукова новизна, практичне значення

Основні питання

1. Основні характеристики педагогічного дослідження: проблема, тема, актуальність, об’єкт дослідження, предмет, мета, завдання, гіпотеза, наукова новизна, практичне значення.
2. Основні етапи педагогічного дослідження.

Рекомендовані інформаційні джерела:

Основні: 2; 3;4;

Допоміжні: 8; 9.

ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ ДО ЗМІСТОВНОГО МОДУЛЮ 2 МЕТОДИ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Семінарське заняття 2.1 (виконується після вивчення теми 2.1 Змістовного модулю 2)

Тема: Методи науково-педагогічного дослідження. Теоретичні методи дослідження

Мета: скласти систематизоване уявлення про сукупність методів науково-педагогічного дослідження, про особливості кожного методу відповідно до специфіки педагогічного дослідження, набути знання про вибір методів дослідження, адекватних цілям та завданням педагогічного дослідження.

Ключові слова: метод, методи педагогічного дослідження, аналіз, синтез, класифікація, індукція, дедукція, моделювання, види моделей, аналіз літератури, спостереження, види спостереження, лонгітюдне спостереження, анкетування, бесіда, тестування, контент-аналіз, експертиза, респонденти, експеримент, види експерименту, констатувальний експеримент, формувальний експеримент, вибірка, репрезентативність, педагогічна прогностика, метод екстраполяції,

Основні питання

1. Поняття про методи дослідження в педагогіці. Класифікація методів педагогічного дослідження. Принципи вибору методів науково-педагогічного дослідження.
2. Загальнонаукові методи (аналіз та синтез, дедукція та індукція, класифікація, абстрагування, ідеалізація та ін.). Соціально-психологічні та соціологічні методи дослідження.
3. Теоретичні методи в педагогічному дослідженні. Аналіз літератури за проблемою. Технологія контент-аналізу. Метод теоретичного моделювання.

Рекомендовані інформаційні джерела:

Основні: 1; 6; 7;

Допоміжні: 7; 15.

2) Семінарське заняття 2.2 (виконується після вивчення теми 2.1. Змістовного модулю 2)

Тема: Методи науково-педагогічного дослідження. Емпіричні методи дослідження

Мета: скласти систематизоване уявлення про особливості емпіричних методів науково-педагогічного дослідження.

Ключові слова: метод, методи педагогічного дослідження, спостереження, види спостереження, лонгітюдне спостереження, анкетування, бесіда, тестування, експертиза, респонденти, експеримент, види експерименту, констатувальний експеримент, формувальний експеримент, вибірка, репрезентативність, педагогічна прогностика.

Основні питання

1. Емпіричні методи наукового педагогічного дослідження.
2. Спостереження. Види спостереження як методу педагогічного дослідження. Позиції дослідника у спостереженні. Лонгітюдне, ретро-спективне спостереження. Форми фіксації результатів спостереження.
3. Методи опитування в педагогіці. Бесіда. Анкетування (види, вимоги). Інтерв'ю.
4. Тестування як метод наукового педагогічного дослідження.
5. Педагогічний експеримент. Типологія педагогічних експериментів.

Рекомендовані інформаційні джерела:

Основні: 1; 6; 7;

Допоміжні: 7; 15.

Семінарське заняття 2.3 та 2.4. (виконується після вивчення теми 2.2. Змістовного модулю 2)

Тема: Методи обробки експериментальних даних в науково-педагогічних дослідженнях

Мета: скласти систематизоване уявлення про використання методів математичної статистики у педагогічних дослідженнях, про обмеження використання кількісних підходів до оцінювання результативності дослідно-експериментальної роботи в педагогіці, набути знання про конкретні статистичні методи, їх можливості для вирішення завдань педагогічного дослідження.

Ключові слова: педагогічне вимірювання, статистичні методи, кількісні та якісні методи аналізу, генеральна сукупність, вибіркова сукупність, реєстрація, ранжування, шкалування, шкала найменувань, шкала порядку, інтервальна шкала, шкала відношень, кореляція, кореляційний аналіз, коефіцієнт кореляції, дисперсія, середнє квадратичне відхилення, t-критерій Стьюдента, факторний аналіз, таблиця, графік, гістограма, діаграма.

Основні питання

1. Педагогічне вимірювання та оцінка результатів в педагогічних дослідженнях.
2. Статистичні методи в педагогіці. Метод реєстрації. Метод рангової оцінки. Шкалування. Види шкал.
3. Середні величини показників експериментального дослідження у педагогіці. Медіана. Мода. Дисперсія.
4. Методи математичної статистики. t-критерій Стьюдента. Кореляційний аналіз. Факторний аналіз.
5. Способи презентації експериментального матеріалу педагогічного дослідження. Таблиця. Графік. Діаграма.
6. Рекомендації щодо використання конкретних методів математичної статистики в педагогічних дослідженнях.

Рекомендовані інформаційні джерела:

Основні: 1; 2; 15;

Допоміжні: 13;14;15.

Семінарське заняття 2.5. Тема. Сучасні вимоги до магістерської роботи

Мета: створити інформаційне забезпечення для чіткого планування та виконання магістерську роботу відповідно до спеціальності магістерської підготовки, сприяти уникненню недоліків в оформленні тексту магістерської роботи, вдосконалити навички систематизації наукового матеріалу та оформлення результатів дослідницького пошуку, підготувати магістрантів до публічного захисту наукової роботи.

Ключові слова: магістр, магістерська робота, науковий стиль, цитата, мовленнєві кліше, етика науковця, плагіат, компіляція, рецензія.

Основні питання

1. Магістерська робота як кваліфікаційна робота.
2. Загальні вимоги до структури магістерської роботи.
3. Публічний захист наукової роботи.
4. Стилїстика наукового тексту.

Рекомендовані інформаційні джерела:

*Основні: 30; 32; 34;
Допоміжні: 6;30;31.*

Семінарське заняття 2.6. Тема. Етика педагога-дослідника.

Мета: створити уявлення про образ педагога-дослідника, розкрити роль особистості науковця у проведенні дослідження, схарактеризувати етику науковця, сприяти виправленню недоліків у власній особистості та професійній підготовці, стимулювати до особистісного та професійного самовдосконалення, підготувати магістрантів до майбутньої наукової роботи.

Ключові слова: магістр, науковець, педагог-дослідник, експериментатор, етика науковця.

Основні питання

1. Роль особистості науковця у проведенні дослідження.
2. Вимоги до особистості педагога-дослідника.
3. Професіоналізм педагога-експериментатора.
4. Етика науковця-дослідника.

Рекомендовані інформаційні джерела:

Основні: 9; 10;

Допоміжні: 34;35.

Лабораторне заняття 2.7. Тема. Організація експериментального майданчика в закладах освіти.

Мета: розкрити особливості підготовки та організації роботи експериментального майданчика в закладах освіти, підготувати магістрів до створення експериментальних майданчиків, вивчити нормативно правове забезпечення роботи експериментальних майданчиків в Україні.

Ключові слова: педагог-дослідник, експериментатор, педагогічний експеримент, експериментальний майданчик.

Основні питання

1. Експериментальний педагогічний майданчик як інноваційний навчальний заклад.
2. Нормативно-правове забезпечення створення та функціонування експериментального педагогічного майданчика.
3. Особливості організації експериментальної роботи в експериментальних педагогічних майданчиках.
4. Досвід функціонування експериментальних педагогічних майданчиків у галузі виховання.
5. Досвід організації роботи експериментальних педагогічних майданчиків з розв'язання проблем навчання.

Рекомендовані інформаційні джерела:

Основні: 8; 10;

Допоміжні: 34;35.

4.3. Організація самостійної роботи студентів

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1. МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Тема 1. 1. Наука як система знань. Методологія педагогічної науки: предмет, завдання, сфери реалізації.

Зміст завдань самостійної роботи за модулем 1.

Питання для самостійної роботи:

1. Проаналізуйте науку як систему знань.
2. Визначте історичні етапи розвитку науки в Україні.
3. Схарактеризуйте організаційну структуру наукових досліджень в Україні.
4. Визначте поняття “методологія”, “методологія педагогічного дослідження”.
5. Назвіть види науково-педагогічних досліджень.
6. Проаналізуйте нормативно-правову базу організації науково-дослідної роботи в Україні.
7. Схарактеризуйте права та обов'язки наукового працівника.

Створити відеоряд з презентацією представлених питань.

Рекомендовані інформаційні джерела:

Основні: 2; 8; 10.

Допоміжні: 20.

Форма звітності – семінарське, практичне заняття.

Тема 1.2. Принципи організації наукового дослідження. Дослідницькі підходи в науково-педагогічних дослідженнях.

Питання для самостійної роботи:

1. Визначте основні принципи організації науково-педагогічного дослідження (діяльнісного підходу, особистісного підходу, цілісного вивчення педагогічного явища чи процесу, комплексного використання методів дослідження, об'єктивності, історизму та ін.
2. Розкрийте сутність дослідницького підходу.
3. Схарактеризуйте основні дослідницькі підходи у науково-педагогічних дослідженнях (системний, синергетичний, діяльнісний, культурологічний, особистісно орієнтований, аксіологічний, антропологічний та ін.).
4. Розкрийте роль особистості науковця у проведенні дослідження.
5. Визначте вимоги до науковця.
6. Схарактеризуйте методологічну культуру сучасного дослідника.

Створити структурно-логічну схему 1-2 представлених питань.

Рекомендовані інформаційні джерела:

Основні: 10; 11; 12.

Допоміжні: 30.

Форма звітності – семінарське, практичне заняття.

Тема 1.3. Методологічні характеристики наукового дослідження в педагогіці.

Питання для самостійної роботи:

1. Надайте основні характеристики педагогічного дослідження: проблема, тема, актуальність, об'єкт дослідження, предмет, мета, завдання, гіпотеза, наукова новизна, практичне значення.
2. Означте методологічні принципи проведення науково-педагогічного дослідження.
3. В чому існує взаємозв'язок методології, методів та методик науково-педагогічного дослідження.
4. Представте основні етапи педагогічного дослідження.
5. Дайте визначення критеріїв науковості науково-педагогічного дослідження.

Представити у вигляді презентації науковий апарат своєї магістерської роботи.

Рекомендовані інформаційні джерела:

Основні: 9-13.

Допоміжні: 9;10.

Форма звітності – семінарське, практичне заняття.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2. МЕТОДИ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Тема 2.1. Методи науково-педагогічного дослідження.

Питання для самостійної роботи:

1. Визначте поняття «методи дослідження» в педагогіці.
2. Представте класифікацію методів педагогічного дослідження.
3. Розкрийте принципи вибору методів науково-педагогічного дослідження.
4. Схарактеризуйте загальнонаукові методи (аналіз та синтез, дедукція та індукція, класифікація, абстрагування, ідеалізація та ін.).
5. Проаналізуйте соціально-психологічні та соціологічні методи дослідження.
6. Схарактеризуйте теоретичні методи в педагогічному дослідженні.
7. Як здійснюється аналіз літератури за проблемою.
8. Представте технологію проведення контент-аналізу.
9. Розкрийте сутність методу теоретичного моделювання.
10. Схарактеризуйте емпіричні методи наукового педагогічного дослідження. Спостереження. Види спостереження як методу педагогічного дослідження. Позиції дослідника у спостереженні. Лонгitudне, ретроспективне спостереження. Форми фіксації результатів спостереження. Методи опитування в педагогіці. Бесіда. Анкетування (види, вимоги). Інтерв'ю. Тестування як метод наукового педагогічного дослідження.
11. Розкрийте сутність, зміст і структуру педагогічного експерименту. Представте типологію педагогічних експериментів.
12. Яка послідовність етапів педагогічного експерименту?
13. Охарактеризуйте підготовчий етап проведення експерименту.
14. В чому сутність дослідницький етап експерименту?
15. Розкрийте сутність педагогічної прогностики.
16. Схарактеризуйте прогностичні методи в педагогічних дослідженнях. Визначте категоріальний апарат педагогічної прогностики. Проаналізуйте методи педагогічної прогностики.

Представити у вигляді презентації схему методів наукового магістерського дослідження.

Рекомендовані інформаційні джерела:

Основні: 1-5.

Допоміжні: 17-20.

Форма звітності – семінарське, практичне заняття.

Тема 2.2. Методи обробки експериментальних даних в науково-педагогічних дослідженнях.

Питання для самостійної роботи:

1. В чому сутність педагогічного вимірювання та оцінки результатів в педагогічних дослідженнях.
2. Охарактеризуйте статистичні методи в педагогіці. Метод реєстрації. Метод рангової оцінки. Шкалування. Види шкал. Середні величини показників експериментального дослідження у педагогіці. Медіана. Мода. Дисперсія.
3. Проаналізуйте методи математичної статистики. t-критерій Стьюдента. Кореляційний аналіз. Факторний аналіз.

4. Визначте способи презентації експериментального матеріалу педагогічного дослідження. Таблиця. Графік. Діаграма.
5. Надайте рекомендації щодо використання конкретних методів математичної статистики в педагогічних дослідженнях.
6. Чи обов'язково застосовувати математичний апарат для обробки даних дослідження?
7. В чому сутність обробки даних дослідження?
8. Яким чином формулюються висновки проведеного експерименту.
9. В чому полягає робота дослідника по впровадженню результатів експерименту?

Створити рекомендації (письмово) щодо використання конкретних методів математичної статистики в педагогічних дослідженнях.

Рекомендовані інформаційні джерела:

Основні: 1;2; 18-20.

Допоміжні: 2-8.

Форма звітності – семінарське, практичне заняття.

Тема 2.3. Структура та оформлення магістерської роботи.

Питання для самостійної роботи:

1. Охарактеризуйте магістерську роботу як кваліфікаційну роботу.
2. Визначте загальні вимоги до структури магістерської роботи.
3. Представте основні вимоги до оформлення тексту магістерської роботи. Обсяг роботи. Оформлення таблиць, ілюстрацій. Цитування та посилання на використані джерела. Оформлення списку використаних джерел.
4. Визначте порядок подання магістерських робіт до захисту.
5. Розкрийте особливості публічного захисту наукової роботи.
6. Розкрийте специфіку стилістики наукового тексту.
7. Розкрийте етику науковця.

Підготувати та презентувати виступ за результатами свого магістерського дослідження.

Рекомендовані інформаційні джерела:

Основні: 27-31.

Допоміжні: 26-30.

Форма звітності – семінарське, практичне заняття.

Індивідуальні завдання

1. Есе-роздум на тему „Як подолати плагіат у наукових роботах?”
2. Підготовка рефератів за тематикою курсу.
3. Підготовка анотацій на наукові джерела науково-педагогічної тематики.
4. Визначити методологічні характеристики відповідно до власної теми магістерського дослідження.
5. Відповідно до теми магістерського дослідження визначити та обґрунтувати перелік методів математичної статистики, що можуть бути використані для здійснення експериментальної частини дослідження.
6. Розробка анкети згідно теми магістерської роботи.

V. Контроль якості знань студентів

5.1. Форми і методи поточного контролю

Форми поточного контролю: лекція (традиційна, проблемна, лекція-диспут) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація), семінари, практичні та лабораторні заняття.

Дистанційне навчання здійснюється за допомогою комп'ютерних телекомунікацій, має наступні форми поточного контролю:

– Система Moodle - це платформа, що дозволяє розміщувати навчальні матеріали, реалізовувати спілкування “студент-студент”, “студент-викладач”, контролювати знання студентів, але й здійснювати управління освітнім процесом.

– Google Meet - дистанційні заняття, конференції, семінари, ділові ігри, лабораторні роботи, практикуми й інші форми навчальних занять, проведених за допомогою засобів телекомунікацій і інших можливостей "Всесвітньої павутини". Для веб-занять використовуються спеціалізовані освітні веб-форуми - форма роботи користувачів по певній темі або проблемі за допомогою записів, що залишаються на одному із сайтів із установленою на ньому відповідною програмою.

У процесі оцінювання поточних навчальних досягнень студентів дистанційного навчання застосовуються такі методи:

➤ *Методи навчання за допомогою взаємодії слухача з освітніми ресурсами при мінімальній участі викладача і студентів (самонавчання).* Для розвитку цих методів характерний мультимедійний підхід, коли за допомогою різноманітних засобів створюються освітні ресурси: друковані, аудіо-, відеоматеріали та навчальні матеріали, що надходять з комп'ютерних мереж.

➤ *Методи індивідуалізованого викладання і навчання, для яких характерні взаємини одного студента з одним викладачем чи одного студента з іншим студентом (навчання "один до одного").* Ці методи реалізуються в дистанційній освіті в основному за допомогою таких технологій, як телефон, звичайна та електронна пошти; методи, в основі яких лежить надання студентам навчального матеріалу викладачем чи експертом, при якому студенти не відіграють активної ролі у комунікації (навчання "один до багатьох").

➤ Методи, для яких характерна активна взаємодія між всіма учасниками освітнього процесу (навчання "багато до багатьох").

У процесі оцінювання поточних навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

➤ *Методи усного контролю:* індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, колоквіуми.

➤ *Методи письмового контролю:* тести.

➤ *Методи самоконтролю:* уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

5.2. Форми і методи підсумкового контролю

➤ Форми підсумкового контролю дистанційного навчання: Екзамен (інтернет-трансляції).

Форми підсумкового контролю: Екзамен (письмовий)

У процесі оцінювання підсумкових навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

➤ *Методи самоконтролю:* уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

5.3. Критерії оцінювання знань студентів

Оцінка	Критерії оцінювання
«відмінно»	ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
«добре»	ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді студента наявні незначні помилки.
«задовільно»	ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент спроможний усунути їх із допомогою викладача.
«незадовільно»	виставляється студентові, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться студентові, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення ВНЗ без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.

**Шкала оцінювання поточних (семестрових) досягнень студентів:
національна та ECTS**

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для диференційованого екзамену	для екзамену
54-60	A	відмінно	зараховано
48-53	B	добре	
42-47	C		
39-41	D	задовільно	
36-38	E		
21-35	FX	незадовільно з можливістю повторного проходження практики	не зараховано з можливістю повторного проходження практики
0-20	F	незадовільно з обов'язковим повторним проходженням практики	не зараховано з обов'язковим повторним проходженням

			практики
--	--	--	----------

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для диференційованого екзамену	для екзамену
36-40	A	відмінно	зараховано
32-35	B	добре	
28-31	C		
26-27	D	задовільно	
24-25	E		
14-23	FX	незадовільно з можливістю повторного проходження практики	не зараховано з можливістю повторного проходження практики
0-13	F	незадовільно з обов'язковим повторним проходженням практики	не зараховано з обов'язковим повторним проходженням практики

VI. Навчально-методична карта дисципліни «Методологія і методи наукових досліджень»

Всього 90 год., лекції – 12 год., семінарські – 14 год., лабораторні – 4 год, самостійна робота – 60 год., форма контролю – екзамен.

Модулі	Модуль I				Модуль II			
Лекції	1	2	3	4	5	6	7	8
Теорет. розділи	ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1. МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ				ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2. МЕТОДИ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ			
Теми семінарських занять	Теми лекцій							
Наука як система знань. Методологія педагогічної науки: предмет, завдання, сфери реалізації 5 б	Тема 1. 1. Наука як система знань. Методологія педагогічної науки: предмет, завдання, сфери реалізації.							
Принципи організації наукового дослідження. Дослідницькі підходи в науково-педагогічних дослідженнях. 5 б	ПТема 1.2. Принципи організації наукового дослідження. Дослідницькі підходи в науково-педагогічних дослідженнях.							
Методологічні характеристики наукового дослідження в педагогіці 5 б	Тема 1.3. Методологічні характеристики наукового дослідження в педагогіці.							
Місце академічної доброчесності у формуванні академічної культури студента 5 б	Тема 1.4. Нормативно-правова база організації науково-дослідної роботи в Україні							
Методи науково-педагогічного дослідження 5 б	Тема 2.1. Методи науково-педагогічного дослідження.							
Методи обробки емпіричного матеріалу 5 б	Тема 2.2. Методи обробки експериментальних даних в науково-педагогічних дослідженнях.							
Сучасні вимоги до магістерської роботи. 5 б	Тема 2.3. Сучасні вимоги до магістерської роботи.							
Етика педагога-дослідника 5 б	Тема 2.4. Етика педагога-дослідника							

Самостійна робота	<p>1.Створити відеоряд з презентацією представлених питань до самостійної роботи (тема 1.1.)</p> <p>2. Намалюйте структурно-логічну схему з 1-2 представлених питань до самостійної роботи (тема 1.2.)</p> <p>3.Прочитайте статтю В. Краєвського „Скільки в нас педагогік?” (див. Хрестоматійний матеріал до практичних занять) та підготуйте рецензію на цю статтю. Обсяг 3-4 сторінки.</p> <p>4. Представити у вигляді презентації науковий апарат своєї магістерської роботи.</p> <p>5 б</p>	<p>1.Створити рекомендації (письмово) щодо використання конкретних методів математичної статистики в педагогічних дослідженнях.</p> <p>2.Підготувати та презентувати виступ за результатами свого магістерського дослідження.</p> <p>3. Представити у вигляді презентації схему методів наукового магістерського дослідження.</p> <p>4. Який раціональний смисл ви можете реконструювати з наступного висловлювання В.Никифорова „Для того, щоб розуміти, що не розумієш, вже щось слід розуміти. Якщо нічого не розумієш, то не розумієш і того, що не розумієш” (????!!!!). Яке значення має зазначена позиція для успішності науково-педагогічного дослідження?</p> <p>5 б</p>
Види контролю	Модульна контрольна робота №1. 5 б	Модульна контрольна робота №2 5 б.
Е К З А М Е Н 40 б.		

VII. Основні й допоміжні інформаційні джерела для вивчення курсу Основна

1. Адаменко Е. Математические методы в психологии и педагогике / Е. Адаменко. – Луганск : Альма-матер, 2008. – 94 с.
2. Баскаков А. Я. Методология научного исследования : учеб. пособие / А. Я. Баскаков, Н. В. Туленков. – К. : МАУП, 2002. – 216 с.
3. Брызгалова С.И. Введение в научно- педагогическое исследование : учебное пособие . 3-е изд ., испр. и доп. / С. И. Брызгалова. – Калининград: Изд - во КГУ , 2003. – 151 с .
4. Валеев Г. Х. Методология и методы психолого-педагогических исследований: учебное пособие / Г. Х. Валеев. – Стерлитамак : Стерлитамак. гос. пед. ин-т, 2002. – 134 с.
5. Введение в научное исследование по педагогике / Под ред. В. И. Журавлева. – М., 1988.
6. Гончаренко С.У. Педагогічні дослідження: Методологічні поради молодим науковцям / С.У.Гончаренко. – Київ-Вінниця: ДОВ „Вінниця”, 2008. – 278 с.
7. Грищенко І. М. Основи наукових досліджень : навч. посібник / І. М. Грищенко, О. М. Григоренко, В. О. Борисейко. – К. : Вид-во КНТЕУ, 2001. – 185 с.
8. Егидес А. П. Лабиринты мышления, или Учеными не рождаются / А. П. Егидес, Е. М. Егидес. – М. : АСТ-ПРЕСС КНИГА, 2004. – 320 с
9. Загвязинский В. И. Исследовательская деятельность педагога : учеб пособие для студ. высш. учеб. заведений. – М. : Издат. Центр "Академия", 2006. – 176 с.
10. Загвязинский В. И. Методология и методы психолого-педагогического исследования : учеб. пособие / В. И. Загвязинский, Р. Атаханов. – М. : Издат. центр “Академия”, 2001. – 208 с.
11. Ковальчук В.В., Моїсєєв Л.М. Основи наукових досліджень: навчальний посібник. – 3-е вид., перероб і доп. – К.:ВД “Професіонал”, 2005. – 240 с.
12. Кохановский В.П. Философия и методология науки: учеб. пособие для вузов. – М.: АСТ, 1999. – 575с.
13. Краевский В. В. Методология педагогики: новый этап : учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / В. В. Краевский, Е. В. Бережнова. – М. : Издательский центр «Академия», 2006. — 400 с.
14. Краснобокий Ю. М. Словник-довідник науковця-початківця / Міністерство освіти і науки України. Наук.-метод. центр вищої освіти. – 2. вид, випр. і доп. / Ю. М. Краснобокий, К. М. Левківський. – К.: НМЦВО, 2001. – 71 с.
15. Кузьмина Н.В. и др. Методы системного педагогического исследования. – Л., 1982.
16. Лудченко А. А. и др. Основы научных исследований : учеб. пособие/ А.А.Лудченко, Т.А.Прима; Под ред. А.А.Лудченко. – К. : Т-во «Знання», КОО, 2000. – 114 с.
17. Методологія наукової діяльності : навчальний посібник : Вид. 2-ге, допов. / Д. В. Чернілевський, О. Є. Антонова, Л. В. Барановська та ін. ; за ред. проф. Д. В. Чернілевського. – Вінниця : Вид-во АМСКП, 2010. – 484 с.
18. Методы педагогических исследований / В.И.Журавлев, Г.П.Ников и др. – М., 1979.
19. Методы системного педагогического исследования : учеб. Пособие / Под ред. Н.В.Кузьминой. – Л., 1980.
20. Михеев В.И. Методика получения и обработки экспериментальных данных в психолого-педагогических исследованиях. – М., 1986.
21. Михеев В.И. Моделирование и методы теории измерений в педагогике. – М., 1987.

22. Наринян А.Р., Поздеев В.А. Основы научных исследований: учебное пособие. – К.: Изд-во Европ. ун-та, 2002. – 110 с.
23. Новиков А. М. Методология научного исследования / А. М. Новиков, Д. А. Новиков. – М.: Либроком. – 280 с.
24. Образцов П. И. Методы и методология психолого-педагогического исследования / П. И. Образцов. – СПб.: Питер, 2004. – 268 с.
25. Онопрієнко В.І. Історія української науки ХІХ-ХХ століть. – К.: Либідь, 1998. – 304 с.
26. Основы методологии та організації наукових досліджень: навч. посіб. для студентів, курсантів, аспірантів і ад'юнтів / за ред. А. Є. Конверського. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 352 с.
27. Скалкова Я. И др. Методология и методы педагогических исследований. – М., 1989.
28. Скаткин М.Н. Методология и методика педагогических исследований. – М., 1986.
29. Стеченко Д.М., Чмир О.С. Методология наукових досліджень: підручник. – К.: Знання, 2005. – 309 с.
30. Сурмін Ю.П. Майстерня вченого: підручник для науковця. – К., 2006. – 302 с.
31. Філіпенко А.С. Основы наукових досліджень: Конспект лекцій: посібник. – К.: Академвидав, 2004. – 208 с.
32. Хміль Н. А. Українські Інтернет-ресурси: освіта та педагогічна наука / Н. А. Хміль. – Луганськ: Вид-во ДЗ „ЛНУ імені Тараса Шевченка”, 2008. – 42 с.
33. Черепанов В.С. Экспертные оценки в педагогических исследованиях. М., 1989.
34. Шейко В.М., Кушнарєнко Н.М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: підручник. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Знання-Прес, 2002. – 295 с.

Допоміжна

1. Архангельский С.И. О моделировании и методике обработки данных педагогического эксперимента. – М., 1974.
2. Битинас Б.П. Многомерный анализ в педагогике и педагогической психологии. – Вильнюс, 1971.
3. Булах І.Є. Комп'ютерна діагностика навчальної успішності. – К., 1995.
4. Воловик П.М. Теорія імовірності і математична статистика в педагогіці. – К., 1969.
5. Воробьев Г.В. Совершенствование процесса и структуры научного исследования по педагогике. – М., 1985.
6. Гершунский Б.С. Педагогическая прогностика. Методология, Теория. Практика. – К., 1986.
7. Гласс Д., Стенли Д. Статистические методы в педагогике и психологии. – М., 1976.
8. Глинский Б.А., Баксанский О.Е. Методология науки: когнитивный анализ: Учеб. пособие / РАН. Кафедра философии. – М.: Альтекс, 2001. – 188с.
9. Глинский Б.А., Баксанский О.Е. Методология науки: когнитивный анализ: Учеб. пособие / РАН. Кафедра философии. – М.: Альтекс, 2001. – 188с.
10. Гончаров Н.К. Методология и методы педагогики как науки. – М., 1968.
11. Грабарь М.И., Краснянская К.А. Применение математической статистики в педагогических исследованиях. Непараметрические методы. – М., 1977.
12. Ефременко Н.В., Смирнов М.П. Факторный анализ при изучении личностных качеств подростков//Советская педагогика. – 1982. - № 5.
13. Загвязинский В.И. Методология и методика дидактического исследования. – М., 1982.
14. Загвязинский В.И., Закирова А.Ф. Идея, замысел и гипотеза педагогического исследования // Педагогика. – 1997. - № 2. – С.9-14.
15. Ительсон Л.Б. Математические и кибернетические методы в педагогике. - М., 1968.
16. Иванов В. Контент-аналіз як формалізований метод дослідження документів // Філософська і соціологічна думка. – 1994. - № 3-4. – С.211-224.

17. Інтерпретація і аналіз соціально-педагогічної інформації: Метод. Рекомендації на допомогу вчителям дослідникам. – К., 1994.
18. Кантор И.М. Понятийно-терминологическая система педагогики. – М., 1980.
19. Костюк Г.С. Психологические аспекты опытно-экспериментальных педагогических исследований // Избр. психол. труды. – М., 1988. – С.86-97.
20. Краевский В.В. Методологическая рефлексия// Советская педагогика. – 1988. – № 7.
21. Кушнер Ю.З. Методология и методы педагогических исследований: Учебно-методическое пособие. – Могилёв : МГУ им А.А. Кулешова, 2001. – 112 с.
22. Кыверялг А.А. Вопросы методики педагогических исследований. – Таллинн, 1971. Ч.1, 2.
23. Майоров А.Н. Тесты школьных достижений: конструирование, проведение, использование. – СПб, 1996.
24. Марченко Е.Н. Методы квалиметрии в педагогике. – М., 1979.
25. Методологические и методические проблемы контент-анализа. – М., 1973.
26. Методологические проблемы педагогики / Под ред. В.Е.Гмурмана. – М., 1977.
27. Петров Ю. А. Методологические проблемы теоретического познания / Ю. А.Петров. – М., 1986.
28. Полонский В. М. Структура результата научно-педагогических исследований / В. М. Полонский // Педагогика. – 1998. – № 7.
29. Равен Дж. Педагогическое тестирование: Проблемы, заблуждения, перспективы / Пер. с англ. – М., 1999.
30. Селье Г. От мечты к открытию. Как стать ученым : Пер. с англ. / Общ. ред. М. Н. Кондратовой и И. С. Харола. – М. : Прогресс, 1987. – 368 с.
31. Суходольский Г. В. Основы математической статистики для психологов / Г. В. Суходольский. – Л., 1974.
32. Ушаков Е. В. Введение в философию и методологию науки : Учебник / Е.В.Ушаков. – М. : Издательство «Экзамен», 2005. – 528 с.
33. Щедровицкий Г. П. Система педагогических исследований (методологический анализ) / Г. П. Щедровицкий // Педагогика и логика. – М., 1993. – С. 16 –200.
34. Юдин Э.Г. Методология науки. Системность. Деятельность / Э. Г. Юдин. – М. : Эдиториал УРСС, 1997. – 246 с.
35. Юдин Э. Г. Системный подход и принципы деятельности / Э. Г. Юдин. – М. : Наука, 1978. – 212 с.
- 36.

Інформаційні ресурси

lodo.ru/ Освітній сайт „Філософія та методологія науки”

methodolog.ru/ Сайт „Методологія”. Питання методології різних видів діяльності: наукової, практичної, художньої, ігрової, навчальної та ін.

emissia.org/offline/2011/1648.htm. Е.В.Титова „О методологических ошибках в педагогических исследованиях”

<http://psylib.org.ua/books/bahtm01.htm>. Бахтин М. „К методологии гуманитарных наук”

openedu.ministry.ru/method_phys/lections.htm. Лекції з методології наукового дослідження.

nrc.edu.ru/est/r1/index.html. Нарис з методології науки.

anovikov.ru Сайт академіка О.Новикова

bim-bad.ru. Сайт академіка Б.Бім-Бада.

pavelobraztsov.narod.ru. Сайт професора П.Образцова.

metodologia.fo.ru. Сайт „Методологія педагогічних досліджень”

helpeducation.ru/publication15.htm. Алгоритм науково-педагогічного дослідження

profile-edu.ru/xarakteristika-metodov-pedagogicheskogo-issledovaniya.html. Методи науково-педагогічного дослідження.